

*ДАВИДОВ О. В.,
БОБИЛЄВА Т.,
ДЕМІРОВ Д.,
ОСАДЧИЙ С.*

НАСЛІДКИ ШТОРМОВОГО НАГОНУ 23 БЕРЕЗНЯ 2007 РОКУ ДЛЯ РОЗВИТКУ БЕРЕГОВОЇ ЗОНИ СМТ ЛАЗУРНЕ

Вступ

Берегова зона Каркінітської затоки в межах смт. Лазурне вже протягом 10 років розвивається в умовах деструктивного режиму. Насамперед, це пов'язано з посиленням вітро-хвильового режиму прибережних акваторій та з будівництвом берегозахистного комплексу в західній частині населеного пункту. Деструктивний режим розвитку даної

берегової зони характеризується високими швидкостями абразії, які значно перевищують швидкості абразії за межами населеного пункту. Але під час досить потужного шторму, який відбувся в даному регіоні 23-24 березня 2007 року, абразія берегів взагалі не відбулася та навпаки досить значного руйнування зазнали донедавна стабільні береги, що розташовані в межах берегової зони Джарилгацької затоки. Саме тому існує відповідна необхідність дослідити та проаналізувати цю цікаву природну ситуацію з метою запобігання можливості її повторення.

Результати досліджень та їх аналіз

Смт. Лазурне розташоване на півдні Херсонської області, вдовж узбережжя Каркінітської затоки в південній частині та вздовж узбережжя Джарилгацької затоки на сході. Берегова зона Каркінітської затоки, в межах смт. Лазурне, має дуже значну рекреаційну освоєність, саме тому для підвищення рекреаційного потенціалу даної території в її межах був побудований берегозахистний комплекс. Наявність саме цього комплексу і є головною причиною існуючої деструктивної ситуації в межах берегової зони Каркінітської затоки.

Берегова зона Джарилгацької затоки має значно менший рекреаційний потенціал та дуже незначну динамічність. Саме тому вздовж берегів цієї затоки розташовано значно менше рекреаційних закладів та повністю відсутні будь-які берегозахистні споруди. Але періодично ця частина смт. Лазурного потерпає від штормових нагонів.

23 березня 2007 року над територією Херсонської області були зафіксовані проявлення «нетропічного циклону». Це метеорологічне явище супроводжувалось сильним вітром східного-південно-східного напрямку, зі швидкістю близько 35 м/с.

Дуже сильний вітер та суха поверхня ґрунту сприяли утворенню над територією області потужного еолового переносу, у вигляді пилової бурі. В береговій зоні Чорного моря утворився дуже потужний шторм, який найбільшу силу мав біля міста Одеса. Як відомо, жертвою цього шторму стали два судна, що були викинуті хвилями на мілководдя Дністровського пересипу.

Берегова зона Джарилгацької затоки, на відміну від берегової зони Каркінітської затоки, розвивається за умов домінування нехвильових факторів розвитку. Саме тому в межах даної берегової зони поширений специфічний генетичний тип берегу – вітроприсушний, який більшу частину часу знаходиться у стабільному стані, а значні зміни відбуваються лише під час штормових нагонів.

Штормові нагони – це катастрофічні природні явища, під час яких відбувається швидко катастрофічне підняття рівня моря, що відбувається внаслідок сумісного впливу на водну поверхню штормового вітру та атмосферного тиску. Внаслідок штормових нагонів значні території прибережного суходолу затоплюються морськими водами та в межах берегової зони відбувається активне руйнування кліфів та бенчів.

В результаті затоплення прибережних територій суходолу на їх

поверхні утворюються різноманітні форми рельєфу, такі як канали стоку нагонових вод, конуси виносу уламкового матеріалу, знаки рябі, калюжі та лагуни.

Під час «нетропічного циклону» 23 березня, напрямок вітру співпав, з орієнтацією максимальної довжини Джарилгацької затоки зі сходу на захід, саме це сприяло штормовому нагону в межах берегової зони кутової частини затоки. Його максимальна висота знаходилась в межах від 0,9 до 1,2 м. Внаслідок підняття рівня затоки її води затопили прилеглі до берегової зони Джарилгацької затоки оздоровчі заклади. Проникнення нагонових вод до суходолу досягала 300 – 400 м.

Нагонові води, у своїй більшості, були спрямовані до території сухої лагуни, де знаходиться недобудований оздоровчий заклад. Рівень нагону збільшувався швидко, але коли нагонові води почали перехлюпувати пересип сухої лагуни, в її тілі були сформовані чотири прорви по яким зі значною швидкістю та досить великою силою ці води почали потрапляти до акваторії Каркінітської затоки. Ерозійна сила потоку була досить велика, бо глибина утворених прорв перевищувала 1,5 м (мал.1).

Внаслідок підняття рівня затоки та подальшого проникнення цих вод в межи суходолу територія пансіонату «Кани» перетворилася на острів. Території пансіонатів та дитячих оздоровчих таборів, що розташовані вздовж берегової зони Джарилгацької затоки, нагоні води утворили тимчасові озера. Рівень штормового нагону тримався близько однієї доби і лише 25 березня він знизився до звичайної відмітки.

Мал.1. Прірва, що з'єднувала суху лагуну з Каркінітською затокою.

Висновки

Під час проходження „нетропічного циклону” над територією узбережжя Чорного моря, в межах берегової зони Херсонської області, був зафіксований катастрофічний підйом рівня моря – штормовий нагін. Рівень води в Джарилгацькій затоці під час штормового нагону збільшився на 1,2 м, це призвело до затоплення значної площі прибережних ділянок суходолу. Внаслідок штормового нагону певна частина смт. Лазурне була відрізана від основної частини досить суттєвою протокою та відповідно перетворилася на острів. Затоплення прибережних ділянок суходолу може мати певні істотні наслідки, насамперед на поверхні суходолу може з'явитися соляна кірка, що призведе до засолення ґрунту в межах прибережних пансіонатів. На поверхні суходолу також утворилися досить потужні відклади фітогенних та черепашкових наносів, для прибирання яких необхідно буде витрати чималі кошти. Для відновлення функціонування прибережної дороги потрібно буде провести ремонтні роботи.